

JAARVERSLAG

2013

NATUURWERKGROEP LIEMPDE

INDEX

Voorwoord	3
Paddenwerkgroep, verslag	5
Nestkastenwerkgroep, verslag	7
Hazelwormen langs het Duits Lijntje	9
Kleine Landschaps Elementen 2013, werkgroep	10
Natuurmomentjes	12
Populierenwerkgroep, verslag	15
Planteninventarisatie langs de Groote Waterloop-2013	16
Ooievaars in Liempde	22
Ruimtelijke ontwikkelingen, deels vanuit de WUBBB	23
Jeugdnatuurwacht, verslag van activiteiten 2013.....	26
Pinksterweekend 2013 Diffelen	28
Werkgroepen NWG Liempde	33
Jaarprogramma 2013 NWG Liempde	34

Foto omslag: groepsfoto tijdens 'happen en trappen' b.g.v. het 25 jarig jubileum
van de Natuurwerkgroep Liempde bij de uitkijktoren "'t Meulke"
(29-06-2013)

Voorwoord

Beste leden en belangstellenden,

Voor u ligt het jaarverslag 2013 van de Natuurwerkgroep Liempde.

Alle vaste en nieuwe schrijvers/columnisten hartelijk dank voor het produceren van een keur aan interessante en verrassende schrijfsels.

Ook dit jaar heeft onze secretaris, Bernadette, samen met een aantal vrijwilligers, gezorgd voor een mooi en informatief jaarverslag. Dank daarvoor!

Wederom is er een verenigingsjaar voorbij gevlogen.

Niet zomaar een jaar; nee 2013 was een JUBILEUMJAAR.

En dat hebben we geweten ook.

Er moest een feest komen, dat velen van jullie op zaterdag 29 juni met ons meegeviert hebben. Het was een gezellige dag, vol hoogtepunten.

We zijn begonnen met het gedenken van onze overleden leden rondom ons gedachtenisbankje op landgoed Velder. Daarna was er een fietstocht door de Liempdse natuur onder het motto 'happen en trappen'. Vervolgens het officiële gedeelte met de presentatie van een prachtig jubileumboek. Maar ook met de huldinging van de 30 leden die vanaf 1988 lid zijn van NWG Liempde; onze zilveren leden dus. De dag werd afgesloten met de traditionele barbecue in en bij onze 'zilveren' thuisbasis: café 't Groene Woud.

Het was een dag die ik niet snel zal vergeten.

Iedereen hartelijk dank voor de voorbereiding, voor de onontbeerlijke hulp, voor de steun, voor het meedenken, maar vooral voor jullie aanwezigheid.

Vieren doe je samen!

Zoals al gemeld, er moest ook een jubileumboek komen, met prachtige verhalen uit heden en verleden, over mensen en natuur, over natuurwerkers en over natuurgenieters, over oude en over nieuwe natuur, over behoud en over onderhoud.

Kortom over alles dat ons al 25 jaar samenbrengt.

Uit het voorwoord:

25 jaar Natuurwerkgroep Liempde

Een vereniging met een ledenlijst, die gelijkmatig te noemen is. De laatste jaren schommelt het ledenbestand rond de 125 leden. Hiervan zijn ongeveer 50 leden actief in één of meer werkgroepen. De meeste leden zijn regelmatig aanwezig bij één van de maandelijkse lezingen en excursies. Ik ben trots op deze trouwe groep natuurliefhebbers, die allen vanuit hun eigen uitgangspunt betrokken zijn bij de natuur in het algemeen en bij de Liempdse natuur in het bijzonder. Juist die verscheidenheid maakt onze vereniging bijzonder. We kennen elkaar en we vertrouwen elkaar, ook al zijn onze uitgangspunten soms zeer uiteenlopend. Van barricadetypes, "natuur en milieu zijn bepalend" tot boeren, burgers en buitenlui "we moeten er samen het beste van maken". Ieder van ons voelt zich gehoord, maar niet altijd begrepen, zoals het hoort in een democratie.

Vooraf door deze instelling kunnen we ons in gezamenlijkheid inzetten voor onze schitterende woonomgeving.

Genoeg over het jubileum.

Er zijn het afgelopen jaar weer veel verenigingsactiviteiten ondernomen. De verschillende werkgroepen waren zeer actief en er waren lezingen en wandelingen. Maar ook de 25ste boomplantdag en het 25ste pinksterweekend werden met veel succes georganiseerd. Dit voorjaar zijn er aan de Molendijk voorzieningen getroffen die er voor te zorgen dat padden veilig de overkant konden bereiken. Ook hierbij waren een groot aantal mensen actief.

Er zijn dit jaar, onder leiding van Jan Zandbergen en coördinator Eric van Oijen, 13 medewerkers opgeleid, die in Het Groene Woud actief zullen worden in de hoogstambrigade.

Er is o.l.v. Toon Ondersteijn een nieuw project gestart: meer dan 100 vleermuizenkasten werden gebouwd en opgehangen in De Geelders. Bedankt Bert, Trees, Martien en Rien voor jullie hulp aan dit project. En ... vanaf nu zal er gemonitord moeten worden. Succes.

Dit overzicht van activiteiten is niet compleet, ook heb ik niet alle namen van actieve leden willen noemen. Het mag geen opsomming van namen worden, daarom heb ik slechts bij wijze van voorbeeld een aantal namen genoemd, volgend jaar weer andere namen.

Mensen bedankt!

Tot zover het voorwoord van uw voorzitter.

Ik wens u veel leesgenot en nog meer leefgenot in de schitterende natuur om ons heen. Laten we er met z'n allen voor zorgen dat onze kinderen en onze kindskinderen kunnen blijven genieten van de natuur in Het Groene Woud.

Bedankt.

Ad de Kort

Enkele zilveren leden van de natuurwerkgroep

(foto Gerard Schalkx)

Verslag Paddenwerkgroep

Paddenscherm Molendijk Liempde 2013.

Naar ons ter oren was gekomen door enkele leden van de Natuurwerkgroep Liempde werden er de laatste jaren nogal wat amfibieën tijdens de voorjaars trek dood gereden op de Molendijk. Sinds vorig jaar bezit de NWL over een paddenscherm dat beschikbaar is gesteld door de gemeente Boxtel. Dus dit was een goed moment om eens een jaartje proef te draaien met dit materiaal.

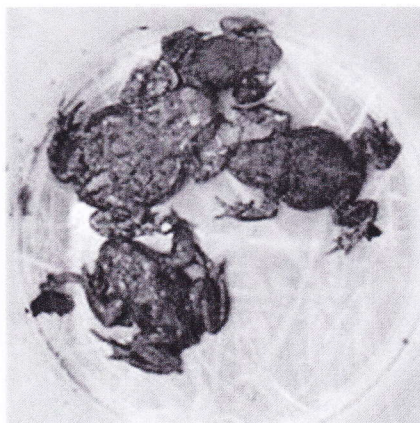
Na een koud voorjaar zou volgens de weerprofeten de temperatuur begin maart wat omhoog gaan. De paddentrek vindt plaats bij een temperatuur van minimaal 7 graden en dan liefst ook nog een druilregentje. Op zaterdagmorgen 2 maart hebben we met 6 leden van de NWL het scherm geplaatst. Mari de Wit, Stan Knoops, Sonja de Vrij, Karel Voets, Annie en Bert Vervoort. Jos Sanders had namens de gemeente voor wat materiaal voor de wegafzetting

gezorgd. Dit bleek daar echt nodig. Later heeft Jos ook nog wat borden met de tekst "Paddentrek" geplaatst. Er moest een gleuf gegraven worden om het scherm een stukje in de grond te plaatsen zodat er geen amfibieën onderdoor konden kruipen. De haken hebben we op 2 m. afstand geplaatst. De emmers waar de diertjes in moesten lopen plaatsten we om de 20 meter. Annie had voor koffie, thee en koek gezorgd voor de harde werkers.

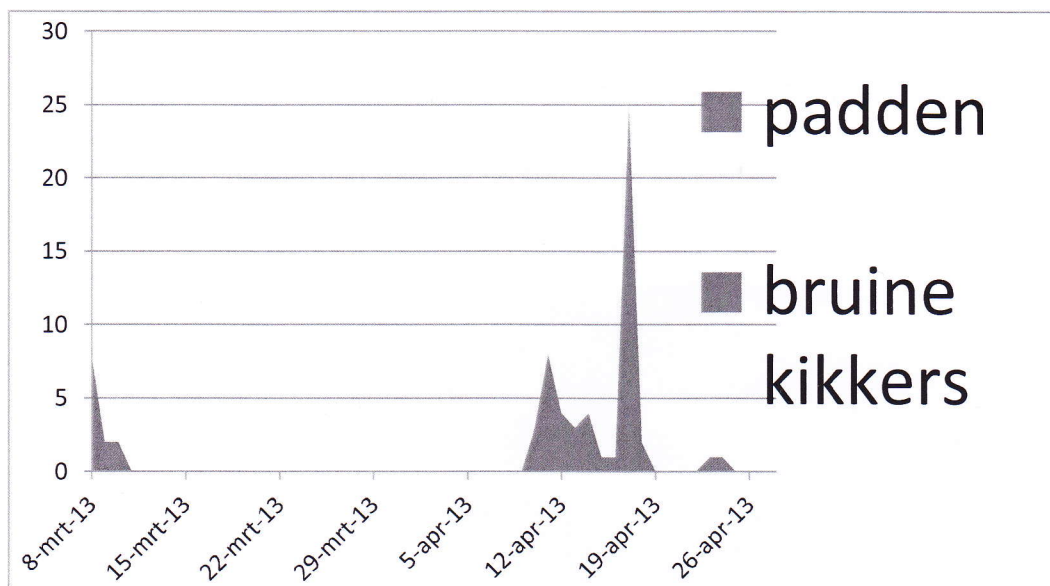
Karel had via de mail een dagschema gestuurd waarop de vrijwilligers konden invullen wanneer ze een morgen of avond controle wilden doen. Tot onze verassing kwam er zoveel respons

dat er soms mensen op de wachtlijst gezet moesten worden.

Resultaat.

Het resultaat viel tegen. Door het koude weer waren er maar 2 korte trekpieken (zie schema); 8-9-10 maart was er wat trekbeweging en 10 t/m 18 april was er een.

Dit kwam ook overeen met de site van 'padden.nu' die de landelijke trek bij houden. Telkens met een paar dagen met hogere nachttemperatuur zakte het kwik weer naar het vriespunt. In totaal zijn er 51 padden en 14 bruine kikkers de Molendijk over gezet. Op 29 april hebben we na enkele dagen zonder resultaat het scherm weer opgeruimd.

Conclusie.

Door het zeer koude weer dit voorjaar is er niet veel trek geweest bij de Molendijk. We weten nu nog niet zeker of dat er daar niet veel amfibieën overwinteren aan de Molendijk of dat ze door de kou niet tot ei afzetting zijn overgegaan en de eitjes die ze al in de eileiders hadden zitten weer hebben geabsorbeerd in hun eigen lichaam, zoals ik van een medewerker van RAVON hoorde. We hadden ook zeker enkele salamanders in de emmers verwacht, maar de teller bleef op nul voor deze dieren. We hadden het scherm wel aan de goede kant van de weg geplaatst, wat bij plaatsing nog een kleine gok was. Volgend jaar moeten we de haken wat korter bij elkaar plaatsen, zodat het wat strakker staat. We hebben in elk geval een hoop ervaring opgedaan en het bleek nog een leuke klus te zijn ook. Volgend jaar doen we een nieuwe poging.

Alle vrijwilligers hartelijk dank namens de padden en kikkers en hopelijk tot volgend jaar.

Verslag Nestkastenwerkgroep

Muizen, winter en uilen.

Resultaten en aparte waarnemingen van nestkasten tijdens het broedseizoen van 2013.

De winter van 2013 kenmerkte zich doordat hij koud was en heel lang duurde. Mede hierdoor en door het feit dat het afgelopen jaar een dal jaar van de veldmuis was, waren er in het voorjaar zeer weinig muizen. Dal jaren, weinig muizen, volgen op piekjaren met veel muizen. Het verschil tussen dal -en piekjaren is niet meer zo groot als tientallen jaren geleden, wat te maken heeft met schonere landbouw. Het aantal eieren dat met name kerkuilen leggen is sterk afhankelijk van de op dat moment aanwezige aantal muizen. Veel muizen in het voorjaar zorgen voor veel eieren en weinig muizen zorgen voor weinig eieren. Heel weinig muizen zorgen ervoor dat de kerkuilen zich zelf ternauwernood in leven kunnen houden. Daarom gaan zij geen energie steken in het leggen van eieren en slaan gewoon een jaar over. Dit is een zeldzaam verschijnsel en zorgde ervoor dat er in 2013 slechts 3 jonge kerkuilen geboren zijn. We praten dan over een groot gebied, namelijk de dorpen Liempde, Gemonde, Sint-Michielsgestel, Den Dungen, Berlicum en Middelrode. In 2012 was deze regio nog goed voor 36 jonge kerkuiltjes. Hetzelfde verhaal geldt ook voor de bosuil, ook hier maar één broedpaar (Den Dungen) met drie uitgevlogen jongen. Gelukkig kunnen we voor de steenuil een positiever resultaat melden. Deze kleine uil is minder afhankelijk van muizen; zij eten naast muizen, regenwormen, kevers, met name meikevers, jonge vogels en kikkers. Dit jaar zijn tijdens de nestkastcontroles verschillende dode kikkers als prooidieren in de kasten gevonden.

Het aantal in nestkasten gevonden jonge steenuiltjes bedroeg in 2013 64 stuks , namelijk 10 in Liempde, 26 in Den Dungen, 10 in Sint-Michielsgestel, 14 in Gemonde en 4 in Berlicum. Een mooi resultaat van deze kleine uiltjes. Zo kenmerkte 2013 zich als een apart broedseizoen, met name voor de kerkuilen, maar wat wel vermeld moet worden is dat er in alle gecontroleerde nestkasten waar in 2012 een broedgeval van kerkuilen had plaatsgevonden er kerkuilen in zaten.

Zodoende ben ik minder pessimistisch, het kan in 2014 alleen maar beter gaan dan in 2013.

Braakballen

Ik heb afgelopen jaar van vijf verschillende locaties, van elke locatie 50 braakballen uitgeplozen en gedetermineerd met een aantal leuke resultaten. Op een locatie zijn drie schedels van de ondergrondse woelmuis aangetroffen, een moeilijk te vangen en de zeldzaamste woelmuissoort in Nederland. Zij zijn sterk afhankelijk van kleinschalig cultuurlandschap en lintvormige landschapselementen. Ook zijn er op alle locaties waterspitsmuizen aangetroffen. Als we de locaties bekijken kunnen we herleiden vanwaar de waterspitsmuizen hoogstwaarschijnlijk gevangen zouden zijn. Dan komen we op het volgende:

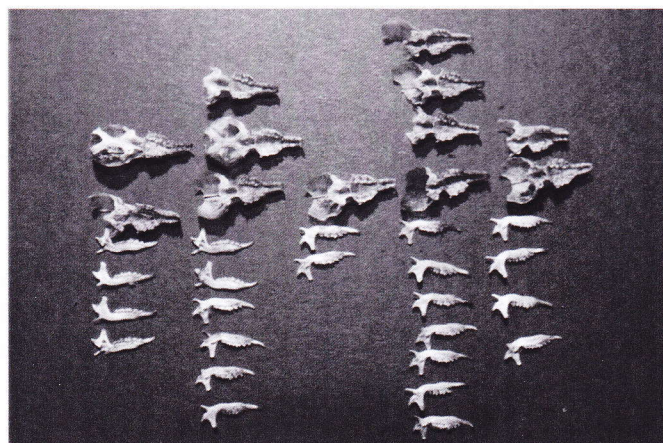
- Locatie 1: Grote waterloop
- Locatie 2: Dommel
- Locatie 3: Dommel
- Locatie 4: Koevoortse loop
- Locatie 5: Grote waterloop/Dommel

Komt de waterspitsmuis nu meer voor, of werden zij tijdens de koude winter, met minder veldmuizen, noodgedwongen meer gevangen? Ik weet het niet, maar wel weet ik dat de waterspitsmuis, dankzij braakballen van kerkuilen, op veel plaatsen in beekdalen in Brabant voorkomt. De tot nu toe door mij gevonden locaties zijn: 6 plaatsen in Liempde, 3 in Boxtel, 4 in Gemonde, 1 in Sint-Michielsgestel, 1 in Middelrode en twee in Heeswijk-Dinter; plaatsen met beken zoals de Dommel en de Aa.

	Loc.1	Loc.2	Loc.3	Loc.4	Loc.5	
Spitsmuizen						
Dwergspitsmuis	9	8	2	10	8	37
Bosspitsmuis	68	76	43	101	86	374
Huisspitsmuis	6	34	34	51	66	191
Waterspitsmuis	1	2	3	4	2	12
Ware muizen						
Dwergmuis	4	5	6	1	3	19
Bosmuis	15	12	21	24	3	75
Bruine rat			3	1	1	5
Woelmuizen						
Aardmuis	56	41	48	30	37	212
veldmuis	44	44	52	41	44	225
Rosse woelmuis	5	4	6	4	8	27
Ondergrondse woelmuis		3				3
Meikever				1		1
Kikker					2	2
						1181

Overzicht gevonden muizen 2013

Komend jaar zullen een aantal bosuilkasten marterproef gemaakt worden, omdat er in 2013 een kast zeker bezocht is door een steenmarter en een ander zeer waarschijnlijk. Voor hen een kleine moeite om in een nestkast te komen en eieren of jongen te roven. Op zich is het goed dat het met de steenmarters goed gaat, maar ze moeten eigenlijk wel van de bosuilnestkasten afblijven. Hoe dit uit zal pakken, daar hoor je later in het jaar meer van. Een nieuw project, vleermuisnestkasten, is van stapel gegaan en inmiddels hangen er in en rondom de Geelders 100 vleermuisnestkasten. Deze zullen regelmatig gemonitord worden. Dus schroom niet om je aan te melden en een keer mee te lopen.

Overzicht gevonden muizen 2013

Foto Bert Vervoort

Nestkast coördinator: Toon Ondersteijn

Hazelwormen langs het Duits lijntje

De hazelworm is een pootloze hagedis, die meer op een slang lijkt. Het is een bodembewoner die een verborgen leven leidt tussen de bladeren en takken in de strooisellaag. Op het menu staan kleine ongewervelden, voornamelijk regenwormen en naaktslakken. Op een warme regenachtige dag kan het gebeuren dat je een hazelworm ziet, omdat regenwormen en slakken dan ook actief zijn.

Ik heb ze in het verleden gezien op de Kampina, de Geelders en Heerenbeek.

Toen er op zekere dag in ons grasland een wegschoot, ben ik in die omgeving zwarte dakpannen neer gaan leggen, omdat ze zich – als koudbloedige dieren – er graag onder opwarmen.

Omdat het in je eigen tuin is, kost het ook weinig moeite en tijd om dagelijks een of meerdere rondjes langs je dakpannen te maken.

Aanvankelijk (in 2009) noteerde ik de locaties, het geslacht, de lengte en het gewicht en gaf dat door aan www.telme.nl. Sinds 2011 geef ik de waarnemingen door aan het Ravon, wat tegenwoordig ook al digitaal kan.

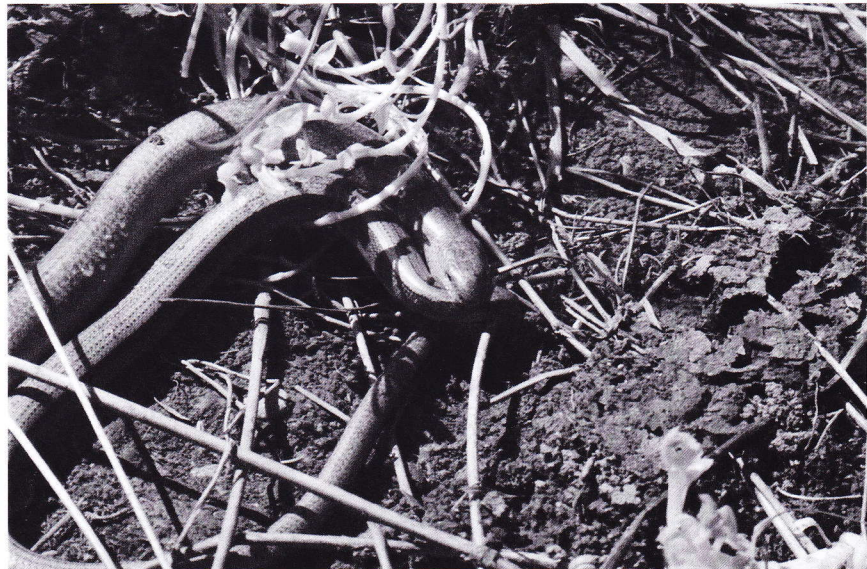
Bij een zacht voorjaar zijn ze half maart al onder de pannen te vinden

De grootse hazelworm die ik in vijf jaar tijd aangetroffen heb, was 39 cm. Als pasgeborenen zijn ze 7 tot 10 cm groot en helder geelbruin tot zilverachtig gekleurd.

Wanneer je ook ergens in het buitengebied woont zou je langs een bosrand of weirand ook dakpannen, tapijttegels, houten plankjes of ijzeren golfplaten kunnen leggen. Zorg er dan wel voor dat ze ook het grootste deel van de dag in de zon liggen (dus niet in de schaduw van een boom). Ook is het handig dat je voordat je pannen op geschikte plaatsen gaat leggen, brandnetels en braamstruiken wat weghaalt, zodat je er bij de controle gemakkelijk bij kunt. Ik strooi ook elk jaar opnieuw wat droge bladeren onder de pannen. Verder is het van belang de pan ook zo terug te leggen dat de hazelworm er niet onder bekneeld komt te liggen.

Behalve hazelwormen kun je er ook muizen, padden, mieren en andere dieren onder aantreffen.

Mijn ervaring is dat wanneer er meer gezocht wordt er vaak ook meer gevonden wordt, ook bij dit zo verborgen levende dier.

Frans Vlaminckx

Werkgroep Kleine Landschaps Elementen 2013

“Eigenlijk kijken oude mensen liever uit op een straat waar wat gebeurt, dan op groen dat een rust geeft die ze niet nodig hebben.” Citaat van Simon Carmiggelt

“Eigenlijk werken ‘oude’ mensen liever aan het groen in een straat om er daarna voldaan naar te kijken.” Citaat van eigen hand

Wat een mooi en bijzonder jaar hebben we achter de rug. In het weer en de natuur was er een bijzonder uitgerekte winter tot ver in het voorjaar, een prachtige zomer en nu, begin 2014, lijkt het er op dat de winter dit jaar aan ons voorbijgaat. Voor de werkgroep Kleine Landschaps Elementen (KLE) was het ook een bijzonder jaar, een moeilijk begin gevolgd door mooie ontwikkelingen. Waar ik vorig jaar berichtte over de plekken waar we aan het werk zijn geweest, is het nu de beurt aan de ontwikkelingen van de werkgroep zelf.

Winter 2013

En toen werd het toch nog koud en meteen flink, temperaturen van -15 graden en dat over langere tijd. Dat hebben we gemerkt. De werkgroep was al niet zo heel groot, waar we normaal toch vijf á zeven deelnemers hadden zakte het nu wel eens tot drie. En dan staan deze dapperen aan de Herscheweg in de wind te bikkelen? Dat was te gek en de ochtend werd afgelast. Het lag niet alleen aan de kou, duidelijk werd dat de werkgroep ook wel weer eens een nieuwe impuls kon gebruiken en daar werd vooraleerst op de achtergrond aan gewerkt.

Voorjaar

Het voorjaar wilde niet vlotten, het duurde tot juni voordat de temperatuur enigszins op normaal niveau kwam. De zagen en takkenscharen zijn dan al weer opgeruimd. Ondertussen wordt er gewerkt aan een nieuwe impuls voor de werkgroep. Dankzij een bijdrage van Groen en Doen kunnen Jan en Eric een cursus motorzagen volgen en ook wordt er door het Brabants Landschap een cursus “werken op geïsoleerde plekken” gegeven. Wederom zijn Jan en Eric hier van de partij. Ook zorgt het Brabants Landschap voor inspiratie door de coördinatoren van vrijwilligersgroepen in Brabant eens bij elkaar te halen om ideeën van elkaar op te doen en van professionele tips te voorzien.

Zomer

Heerlijk deze zomer, het hield maar niet op. De eerste actie van de werkgroep bestond uit een bijeenkomst in de achtertuin van Eric nog in augustus. Toen de bijeenkomst begon was er nog zonlicht, het eindigde bij schaars kaarslicht. Vrijwel alle leden waren er bij en er was enthousiasme om weer aan de slag te gaan. Ook hier ideeën om de werkgroep een nieuwe impuls te geven. Nu we meer met de motorzaag gaan werken verdient veilig werken ook extra aandacht, de werkwijze is weer onder de aandacht gebracht en bediscussieerd. Een geslaagde avond die vervolgd zal worden.

Herfst en winter 2013

Direct bij de eerste echte werkochtend in het nieuwe seizoen 2013-2014 is er een goede opkomst. Naast bekende gezichten van de afgelopen jaren melden ook nieuwe leden zich op de bloemenweide aan de Gemondsestraat. In één werkochtend worden zowel de poel als de weide gemaaid en voor het grootste deel geharkt, ook dankzij Rien van de Laar die met trekker en kneuzer het maaien van de weide voor zijn rekening nam. Het werk wordt afgemaakt op de donderdag erna. Het blijkt dat ook in het verdere seizoen er af en toe op extra dagen gewerkt kan worden om een karwei af te maken, er zijn een aantal leden die niet

meer gebonden zijn aan het weekend en dan is een doordeweekse dag wel zo prettig. Met iedere werkochtend sluit er weer een nieuw lid aan. Een succesvolle natuurwerkdag op de Geelders en met de Jeugd Natuur Wacht volgen. Een goed moment om ook met de gemeente om tafel te gaan om vast te leggen welke werkzaamheden we

doen en dat we daar ook een vergoeding voor krijgen. Een overeenkomst is opgesteld op voortouw van Ad, en als die binnenkort ondertekend is dan is dat ook weer een positieve stimulans voor de werkgroep.

Hartelijk dank voor ieders inzet en enthousiasme, de natuur is er mee geholpen. Ook dank aan Marc Cleutjens en Brabants Centrum voor de reportage en het beschikbaar stellen van de foto's.

Namens de leden van de werkgroep Kleine Landschaps Elementen,

Eric van Oijen.

Natuurmomentjes 2013

- 13 jan. Het is echt winter geworden. Flinke sneeuw gevallen en meteen ruim 1000 km file in Nederland.
- 25 jan. Vandaag waren er op veel plaatsen in Nederland schaatstoertochten. In totaal hebben er vandaag ± 80.000 mensen met de toertochten meegedaan. Er heerst weer een ouderwetse schaatskoorts.
- 27 jan. De dooi heeft flink ingezet en de sneeuw is weer bijna helemaal verdwenen. In de Maai is de eerste ooievaar, die vertrokken waren toen het echt begon te winteren, weer bij het nest teruggekeerd.
- 03 feb. Met N.W. Liempde vandaag naar Valkenhorst en de visvijvers bij Valkenswaard geweest. Het thema was wilde zwijnen. We zagen weilanden die door deze dieren helemaal waren omgewoeld. Volgens Mari de Bijl, onze gids deze dag, liepen er daar ±50 wilde zwijnen rond.
- 09 feb. Met 10 personen vanmorgen het heike in de Geelders weer wat opgeschoond. Het was er nat en er lag nog een klein beetje sneeuw.
- 18 feb. Gisteren was er een vrouwtje van de blauwe kiekendief aan het foerageren opeen weiland langs de Molendijk. Vanmorgen vloog de vogel boven de bolle akkers bij het pontje in Kasteren.
- 27 feb. Met een groepje bikkels hebben we het raster op de Sloophoosweg ontdaan van bramen en op de plaatsen waar de amfibieën onder de weg door kunnen is het pad weer ontdaan van onkruid.
- 02 mrt. We hebben een amfibieënscherm geplaatst langs de Molendijk. Nu afwachten of er iets in de emmers komt (zie voor uitgebreid verslag elders in dit jaarverslag).
- 05 mrt. Op aanwijzen van Fam. v. Waay ben ik in Heerenbeek wat foto's gaan maken van de krulhaarkelkzwam. Een zeldzame knalrode winterpaddenstoel.
-
- 18 mrt. In de Hazenputten (Vresselsbos) zijn de heikikkers ook alweer actief geworden. En langs de Molendijk in Liempde hoorde ik de eerste tjiftjaf van dit jaar.
- 19 mrt. Roodborsttapuiten weer aanwezig langs fietspad Olland-Liempde.
- 20 mrt. Vandaag boomplantdag bij het Groot Duifhuis. Hele morgen sneeuw, maar de kinderen zijn bikkels. Stan Knoops heeft enkele duiven losgelaten bij de Duiventoren, zodat deze ook weer bewoond wordt. Met 72 kinderen en vele vrijwilligers is er tijdens de sneeuwbuien een flinke vlechtheg gepland. Na afloop warme chocomel in de Vlaamse schuur.
- 21mrt. Doordat het weer is gaan vriezen liggen de eiklumpen van de heikikkers in de Hazenputten nu in het ijs. Hier komt dus niets van terecht.

- 27 mrt. Nog steeds heel koud en droog. Door de harde wind breken er al bos-heide branden uit. Gisteren nog op de Leenderheide bij de Achelse Kluis.
- 13 apr. De laatste dagen is de temperatuur omhoog gegaan en is de paddentrek toch nog wat opgang gekomen. De heikickers zijn niet meer begonnen met ei afzet. Het vermoeden is dat ze de eitjes absorberen in hun eigen lichaam en volgend jaar pas een nieuwe poging doen. Volgens wetenschappers gaan ook een hoop padden dit aar hetzelfde doen, omdat ze te laat in het jaar zitten voor hun ei afzet.
- 14 apr. Mooie excursie gehad naar de Brabantse wal en vloedboerderij Hildernisse onder leiding van Tiny Arts.
- 16 apr. De laatste dagen zijn er enkele nieuwe dassenburchten ontdekt in onze omgeving. Het gaat goed met deze bijzondere nachtdieren. Met de cameraval van de natuurwerkgroep zijn enkele mooie filmpjes gemaakt van de das (zie website N.W.G. Liempde)
- 20 apr. Na een telefoontje van een boer dat er boven in de nok van een varkensstal uilen zouden zitten, blijken het 2 jonge bosuiltjes te zijn. Dus toch nog een broedgeval dat gelukt is in dit slechte bosuilen jaar.
- 27 apr. Aan de Schootsedijk bij kleinfruitkwekerij v. Hooft zit een hop. Dirk had hem natuurlijk in de smiezen.
- 30 apr. De gierzwaluwen zijn weer gearriveerd.
- 04 mei Bij de ooievaars zijn er jonkies geboren. Dat kun je zien, omdat de ouders heel voorzichtig door de knieën gaan als ze op het nest gaan zitten. Op 2^e paasdag is het paartje begonnen met broeden.
- 20 mei We zijn dit pinksterweekend met de natuurwerkgroep naar het Vechtdal geweest. Het was weer een heel mooi en leerzaam weekend met heel goede gidsen.
- 06 jun. In Heerenbeek stak een reekalfje het pad over tussen onze fietsen door. Het kalfje en wij hadden geluk dat het niet tussen de spaken kwam.
- 07 jun. Vanavond in de schemer met Dirk een keertje mee houtsnippen wezen tellen. Dat doen ze op verschillende plaatsen in het Groene Woud. We zagen en hoorden 46 vliegbewegingen van de houtsnippen. Die waren dus heel actief deze avond.
- 21 jun. Melding van dode das Kasterensestraat.
- 24 jun. Op Kiskes wei in de Geelders telde ik dit jaar 47 vleeskleurige orchissen.
- 02 jul. Met Toon naar Bokhoven geweest, omdat daar enkele bevers rond zouden zwemmen in een zijloop van de Maas. Binnen 5 minuten zwom er al een bever voor ons door. Dus die beesten zitten binnen een paar jaar ook hier bij ons op de Dommel.

- 06 jul. Ook dit jaar zitten er weer jonge gierzwaluwen in de nestkast bij ons aan het huis, maar ze zijn nog heel klein. Aan het eind van de maand zullen ze toch al met de ouders mee naar Afrika moeten. Ze zijn heel laat begonnen met broeden door het koude weer.
- 07 jul. Heel Nederland in rep en roer. Er is een dode wolf gevonden in de Noordoostpolders (bij Luttelgeest). Later blijkt dat het dier daar waarschijnlijk is neer gelegd. Maar "let op!" ze komen eraan.
- 19 jul. Met de boomkickers in de Mortelen gaat het goed. Vandaag vonden we 47 hele kleine boomkikkertjes die net uit de poel kropen. Dus volop reproductie. Morgen worden er nog ruim 350 jonge kikkertjes losgelaten. Deze van een andere bloedlijn om inteelt te voorkomen. Binnen enkele jaren moet er een standvastige populatie in de Mortelen zitten.
- 26 jul. Vanavond zat er een groep van \pm 100 gierzwaluwen in de lucht. Aan het verzamelen voor de verre reis naar Afrika.
- 29 jul. Gelukkig is er toch een koppeltje gierzwaluwen achter gebleven, want de jonge bij ons zijn nog niet uitgevlogen. Deze pullen zitten \pm 6 weken in het nest, wat heel lang is voor zulke kleine vogels. Maar ze vliegen uit het nest en maken gelijk de trektocht
- 01 aug. In Olland een vleermuis opgehaald die mijn broer en zijn vrouw een slapeloze nacht heeft bezorgd. Het blijkt een laatvlieger te zijn. Vanavond in de schemer buiten op een muur gezet, waarna de vleermuis de duisternis in vloog
- 19 aug. Met Mark Scheepens naar het Olieeind in Schijndel geweest. Hij wist daar nog een sloot waar de grote Modderkruiper zou zitten. We vonden 1 exemplaar.

We wisten niet dat ze nog in onze omgeving voorkwamen. Deze vis heeft vele bijnamen: melkoors, milkoors, strieppolleng, donderaal en weeraal.

grote modderkruiper

- 26 aug. Er staan nu 14 klokjesgentiaanplantjes op 't Heike in de Geelders.
- 06 okt. Dinsdag, bij het voorwandelen voor een excursie met de Jeugd natuurwacht op zoek naar paddenstoelen op het landgoed Velder, stonden er nog veel exemplaren van het eekhoorntjesbrood. Zaterdag bij de wandeling bleek dat ze allemaal waren afgesneden voor consumptie. Ook in de Geelders hadden we dat al geconstateerd.
- 22 okt. Vandaag nog 22°C en in de lucht geregeld bellen overtrekkende roofvogels. Groepjes van 5 à 7 buizerds trokken richting het noorden.

- 25 okt. De dode wolf uit Luttelgeest blijkt toch geschoten te zijn in Polen en daarna in Nederland gedumpt. Er zaten toch kogelgaatjes in de schedel en er werden kruitresten gevonden.
- 10 nov. Vanmorgen met de paddenstoelenexcursie in de Brand bij Udenhout vonden we enkele mooie soorten zoals: inktviszwammen, fluweelzaagblad en gele stekelzwam. Fluweelzaagblad was de 2^e vondst in Nederland.

Groetjes, De Genieter.

Verslag Populierenwerkgroep

Zoals elk jaar weer plantactie gehad. Dit jaar weer met financiële steun van landschapsproject Gemeente Boxtel. Het aantal bomen was dit jaar wel iets minder; ongeveer 900. Afgelopen 8 jaar, want zo lang zijn we al bezig, hebben we meer dan 15.000 populieren kunnen planten langs de wegen van Het Groene Woud. Komende winter is er weer een actie. In Boxtel kunnen we dit voorjaar 2014 weer gratis bomen aanbieden; weer vanwege dat landschapsproject van de gemeente. Opgave tot 1 februari bij Rien van de Laar.

Afgelopen 24 oktober hebben we, voor het eerst alle mensen die afgelopen jaren bomen van ons hebben afgenomen / hebben geplant uitgenodigd voor een bijeenkomst in de Vlaamse Schuur te Kasteren. Bijna 60 mensen aanwezig. Hoofdspreker was de Haarensse boomteler Mart van de Oever, die een zeer deskundig en enthousiast verhaal hield over populieren. Biodiversiteit was volgens hem maar een moeilijk woord waar hij weinig mee kon. Maar als je zijn pleidooi hoorde voor oude populierenklonen, voor de zwarte populier, over de rol van de populier in het landschap etc. dan was het een groot biodiversiteitsverhaal. Alleen noemde hij het zo niet. We hebben met hem afgesproken dat hij voor ons de zwarte populier op gaat kweken zodat we over 2 jaar een bijzondere plantactie kunnen organiseren.

Tijdens de bijeenkomst hield Frans van Boeckel jr. nog een presentatie over het onderhoud van de populier en hield Rien van de Laar nog een pleidooi voor het composteren van houtig en ander groenmateriaal (i.p.v. verbranden voor groene energie). De populierenwerkgroep is van mening dat het composteren hiervan noodzakelijk t.b.v. een goed bodembeheer (en duurzamer!!).

Tijdens de bijeenkomst is daarom ook afgesproken om een bezoek te brengen aan een composteringsbedrijf; dat van den Ouden in Schijndel. Met ruim twintig mensen zijn we daar op 7 december jl. ontvangen voor een presentatie, een lunch en een bezoek aan de compostering.

De Populierenwerkgroep heeft inmiddels ook de namen van ieder die tot nu toe heeft meegedaan, opgenomen in een bestand van "liefhebbers van populieren". Deze mensen worden op de hoogte gehouden van acties en dergelijke. Leden van de NWG die ook in dit bestand willen worden opgenomen kunnen een mailtje sturen naar populierenwerkgroep@gmail.com.

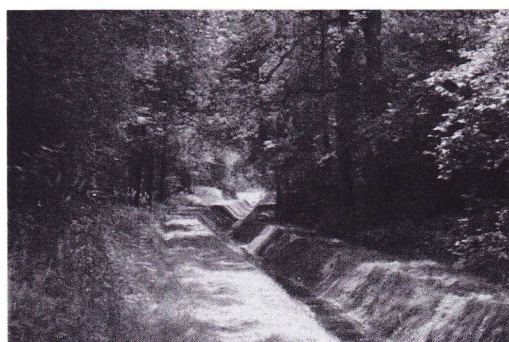
Groet Piet

Planteninventarisatie langs de Groote Waterloop – 2013 22-2-2014

In 2013 heeft de plantenwerkgroep geïnventariseerd langs de Groote Waterloop. In 2003 en 2004 heeft de plantenwerkgroep daar ook geïnventariseerd en we waren benieuwd naar de ontwikkelingen in het gebied.

De Groote Waterloop loopt vanaf de grenzen van het landgoed Velder aan de zuidkant van Liempde naar de Dommel. Niet ver van het fietsbruggetje over de Dommel mondt de beek uit in de Dommel. Mogelijk is de Groote Waterloop ooit een echte beek geweest, maar waarschijnlijk was het een strook moeras met veel kwel die langzaam afwaterde op de Dommel. Wanneer de boeren daar voor het eerst een sloot hebben gegraven om de ontwatering te bevorderen, weet ik niet. Maar waarschijnlijk zal dat al voor het einde van de Middeleeuwen zijn geweest want toen heeft er een tijdje een kleine watermolen op de Groote Waterloop gestaan. Sindsdien is er regelmatig aan gegraven, de laatste keer was dat niet lang voor de inventarisaties in 2003.

Wat er nu ligt is nauwelijks een beek te noemen, een kaarsrechte sloot met stromend water klopt beter. De beek ligt ongeveer een meter diep en op de meeste plaatsen zijn de wanden zo stijl als de grond ernaast maar enigszins toelaat. En toch is dat nog niet eens het ergste. In het deel westelijk van de A2 (richting Velder dus) is het water helder en er groeien daar planten als waterranonkel, bosanemonen en sleutelbloemen. Maar aan de

andere kant van de A2 komen vanuit het zuiden sloten in de Groote Waterloop waar in ieder geval veel slib in zit en mogelijk ook meststoffen en erger. In ieder geval vanaf dit punt is er botanisch weinig interessants meer te zien in de Groote Waterloop zelf, terwijl bij de zijsloten nog wel sleutelbloemen en dergelijke groeien. Wij hopen dat dit verschijnsel tijdelijk is omdat het misschien te maken had met de bemaling voor de werkzaamheden aan de A2 in Best.

Na dit gemopper is het natuurlijk niet verassend dat onze inventarisatie weinig spectaculaire resultaten heeft opgeleverd. Het gedeelte aansluitend op Velder en Kuppenbunders was botanisch het meest interessant, maar ook daar vonden we geen echte verrassingen. Wij noteerden in totaal een kleine 180 verschillende planten, inclusief een strook binnen het landgoed Velder parallel aan de beek. In de meeste jaren vinden we meer dan 200 verschillende planten. De inventarisatie van 2003 kwam ook uit op ca 180 verschillende planten en die overlapt (uiteraard) grotendeels onze resultaten. De meeste verschillen zijn toevallig of ontstaan door verschillen in het tijdstip van inventariseren of door het meer of minder detailleren van een soort. Wij zijn blijbaar wat eerder tevreden dan onze voorgangers Bert Schellekens en Hein de Koning die vaker naar de Flora grepen.

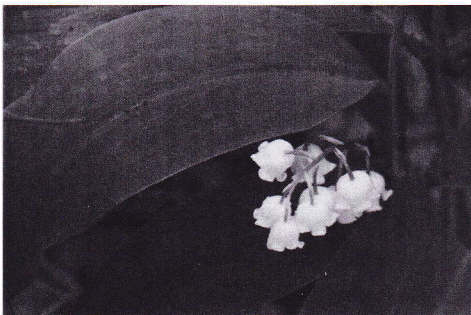
De plant die na de eerste inventarisatie zo'n beetje het 'kroonjuweel' werd, was de goudzuring of zeezuring (*Rumex maritimus*). Die hebben wij niet meer gevonden en dat hadden we eigenlijk ook niet verwacht, want deze plant groeit in deze omgeving alleen op plekken waar flink gegraven is. Op den duur kan de plant zich hier niet handhaven. Andere 'eervolle vermeldingen' vorige keer waren o.a. inkarnaatklaver en kleverige ogentroost. Inkarnaatklaver is een soms verwilderende plant met schitterende rode bloemen, die voor veevoeder wordt gebruikt. De plant is een- of tweejarig dus je weet nooit of en waar die zal opduiken en wij

hebben hem dan ook niet gezien. Kleverige ogentroost hebben we wel gezien, maar helaas niet langs de Grootte Waterloop. Toen we klaar waren met onze 'officiële' inventarisatie, zijn we op 'excursie' gegaan naar de orchideeën op de Sint-Pietersberg net in België, naar Venrode, naar de wilde plantentuin van Bert Schellekens, naar de Maai en een excursie was naar de Moerkuilen en Dommelbeemden in Nijnsel. Daar hebben we zeer veel kleverige ogentroost gezien. Het is een halfparasiet, waarschijnlijk op grassen, met bleekgele bloemen en de hele plant is bedekt met plakkerige haren. Kleverige ogentroost groeit in de Moerkuilen samen met de grote ratelaar, ook een halfparasiet, met ongeveer dezelfde kleur bloemen. We hopen dat hij gauw (weer) naar Liempde komt: de Grootte Waterloop zou er een stuk interessanter door worden, maar we vrezen dat de bemesting te hoog is.

Uit het bovenstaande zou je kunnen concluderen dat we ons niet geamuseerd hebben, maar dat is niet juist. Bij het inventariseren van planten in een bekende omgeving, vind je altijd 99% bekende soorten. En dat vinden we helemaal niet erg, maar als je er iets over moet vertellen praat je over die 1% die je niet verwacht had. Wat wij wel jammer vinden is, dat op de huidige oevers van de beek praktisch geen planten kunnen groeien en dat, in ieder geval na de A2, de waterkwaliteit geen waterplanten (en waarschijnlijk geen waterfauna) meer toelaat.

Familie van de lelie

Het is traditie om een paar planten die het afgelopen jaar opgevallen zijn, wat uitgebreider te bespreken. Dit jaar viel mijn oog op het lelietje-van-dalen, een lief plantje uit de leliëfamilie. En een paar leden van die familie ga ik bespreken. Het familielid kraailook hebben we dit jaar niet gezien, tien jaar geleden wel, maar dit plantje kun je zeer gemakkelijk over het hoofd zien als het niet bloeit. Dalkruid was er wel, maar eenbes en salomonszegel staan weer niet op de lijst maar kunnen in de buurt van Velder niet ver weg geweest zijn. Allemaal uit de leliëfamilie.

De leliëfamilie is niet groot in Nederland en bovendien zijn een aantal leden hier gekomen door vanuit siertuinen te verwilderen. Van de echt inheemse lelies is er bovendien maar één die lijkt op het 'prototype' lelie zoals we die bij de bloemist kopen. Dat is de roggelelie en die is zo zeldzaam en zo vertroeteld dat niet eens meer helemaal duidelijk is wat het wilde is en wat gekweekt. Men veronderstelt bijvoorbeeld dat de wilde plant in Drenthe eerst in de boerentuinen is gezet en misschien van daaruit weer verwilderd is! Voor zover mij bekend is er geen bewijs dat de plant hier in Brabant ooit gegroeid heeft, ondanks 1500 jaar roggelelie hier.

Lelietje-van-dalen

Dit bloemetje is wel zeker inheems, maar ook dit is zoveel aangeplant en weer verwilderd dat het niet altijd duidelijk is of het op een bepaalde plek uit zichzelf is gekomen. In de omgeving van Liempde is lelietje-van-dalen waarschijnlijk inheems, maar je vindt het vooral in de oude bossen en dan is weer de vraag is dat omdat de bossen oud zijn of omdat de lelietjes er vroeger zijn geplant. Hier komen we voorlopig niet uit.

Lelietje-van-dalen is een vaste plant die groeit vanuit een wortelstok waar de plant het reserve voedsel opslaat in de winter. In het voorjaar komen één of meer scheuten boven de grond met twee of drie bladeren en eventueel een trosje met de bekende klokjes. De plant kan zich vanuit de wortelstok verspreiden, maar vormt ook rode besjes met zaad.

Het lelietje-van-dalen is nog steeds populair al wordt het niet veel meer in de tuinen gezet. Misschien omdat de plant en vooral de bessen giftig zijn en dat is met kleine kinderen in de buurt natuurlijk niet ideaal.

Bij de Romeinen was lelietje-van-dalen toegewijd aan Flora, de godin van de bloemen. In Frankrijk is het lelietje-van-dalen (muguet in het Frans) de lentebode bij uitstek en de mannen moeten op 1 mei in de bossen een ruikertje van deze bloemen plukken voor hun geliefde. Maar daar is er ook de speciale regel dat alleen op 1 mei iedereen zonder vergunning lelietje-van-dalen mag verkopen langs de openbare weg! In Frankrijk worden zo per jaar 50 miljoen bosjes en planten van dit bloemetje verkocht! Daar hoeft de plant in ieder geval niet zelf voor verspreiding te zorgen!

Dalkruid

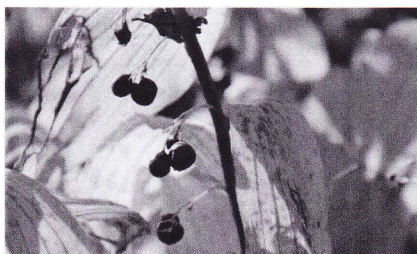
Dalkruid komt in onze omgeving veel voor. In ieder geval in vergelijking met veel andere streken van Nederland. Ik heb de indruk dat het familielid salomonszegel in Zuid-Limburg meer voorkomt en dalkruid minder dan hier. Waarschijnlijk komt dat omdat voor dalkruid de grond niet te arm, maar zeker niet te voedselrijk mag zijn. Net als bij lelietje-van-dalen vinden we bij dalkruid ook een wortelstok, witte bloemetjes in een toortsje (maar geen klokjes) en later rode besjes. Alles is alleen wat kleiner en minder opvallend.

Salomonszegel

Salomonszegel is in Brabant de gewone salomonszegel. In de duinen groeit ook nog de welriekende, en de kranssalomonszegel staat op een paar plaatsen in Zuid-Limburg.

Salomonszegel dankt zijn naam aan een 'litteken' op de wortelstok: waar in vorige jaren de opgaande stengels zaten ontstaat een ronde vervorming van de wortelstok. Dit zou het zegel van koning Salomon zijn met daarin de twee driehoeken van de Davidster en dit zou de plant magische krachten geven. Ik heb het nooit onderzocht want dan moet je die wortelstok opgraven en dat leek me niet zo geslaagd. Trouwens wat moet je in deze tijd van iPhone en internet met magische krachten. Maar ik heb wel even op internet gekeken of iemand anders

het gedaan had. Verrassend: neen, er bestaan wel een of twee tekeningen waarop dit 'zegel' waarschijnlijk zichtbaar is, maar op de zeldzame foto's van wortels zie ik niets. Misschien moet ik het toch zelf eens controleren.

Ook salomonszegel heeft dus een wortelstok en maakt daarmee op de duur een groep van bladeren en bloemen. De bloemen hangen onder aan een gebogen tak en daardoor en door de forse bladeren moet je die bloemen nog wel eens

zoeken. Na de bloei krijgt salomonszegel blauwzwarte (giftige) bessen.

Eenbes

Eenbes is hier niet echt zeldzaam, maar zeker ook niet algemeen. Het lijkt een beetje alsof hier maar enkele kleine plekjes zijn waar eenbes het naar de zin heeft. Eenbes wil schaduw en een niet te arme grond en vochtig maar niet nat. Maar dit lijkt niet voldoende om te verklaren waarom op een plek één of twee vierkante meter wel goed zijn en volgende vierkante meter volstrekt niet.

Lelietje-van-dalen, dalkruid en salomonszegel en eenbes hebben een beetje dezelfde levenswijze: een wortelstok zorgt op den duur voor een groep planten vlak bij elkaar en de plant bloeit en maakt bessen zodat ook de normale voortplanting geregeld is. De indruk bestaat overigens dat de verspreiding via zaad bij allemaal niet zo erg hard gaat. Misschien is dat toch weer omdat ze zo kieskeurig zijn in hun groeiplaats.

In een opzicht is eenbes een duidelijke uitzondering: de bouw. De plant komt in het voorjaar met een of meer stengels boven de grond vanuit de ondergrondse wortelstok. Die stengels vertakken niet maar vormen vier bladen van zo'n 10-15 cm lang in één vlak. De stengel groeit nog iets door en vormt dan één bloem. Rond de bloem staan 4 slanke blaadjes en daartussen 4 veel smallere, samen ook min of meer in één vlak. Daaruit steken 8 meeldraden naar boven waaraan wat geel stuifmeel zit. En midden in al deze kransen zit de onopvallende bloem en later in het seizoen een relatief grote blauwzwarte bes met bovenop vier bruinzwarte draadjes. Een zeer strak ontwerp dus, te strak volgens moeder natuur en dus maakt ze soms een variant met van alles vijf.

Kraailook

De vorige planten hebben allemaal een wortelstok, maar binnen de liefamilie zijn ook een heleboel planten die vanuit een bol groeien. Voor de mensen is de belangrijkste groep met een bol de lookfamilie met planten als ui, prei, knoflook, bieslook etc. In de lookfamilie zijn de meeste planten voor de mens eetbaar. Ui en knoflook zijn hier niet inheems en verwilderen ook niet echt, bieslook is wel inheems maar door de teelt en verwilderende planten weet men niet meer wat echt inheems is.

Kraailook is ook inheems, maar is voor zover ik weet nooit gekweekt en gegeten. Kraailook heeft dunne buisjes als blaadjes net als bieslook. Maar die verdwijnen vaak als de plant begint te bloeien. In de voortplanting hebben de looksoorten vreemde gewoonten. De bol zorgt op de eerste plaats voor de opslag van reservevoedsel, maar kan ook nieuwe bollen vormen. De planten bloeien en kunnen ook normaal zaad vormen. Maar daarnaast kunnen de looksoorten in de bloeiwijze broedbolletjes vormen!

Behalve de bloemen verschijnen daar verdikkingen die uitgroeien tot bolletjes en die hoef je alleen maar in de grond te stoppen voor een nieuwe plant! De ene look soort maakt wat meer bloemen en minder broedbolletjes dan de ander maar ze kunnen het allemaal. Onze kraailook is misschien wel de meest extreme: vaak maakt die alleen maar broedbolletjes en geen bloemen! Blijkbaar heeft look niet veel vertrouwen in gewone zaadjes.

Jan van Dingenen

Boomfeestdag 2013

Voor de 25e keer werd er dit jaar de Boomfeestdag georganiseerd. Een jubileumdag, met een heel bijzonder tintje: nog nooit hadden we sneeuw gehad tijdens de Boomfeestdag en nu wel! Dat had toch wel iets speciaals.

Ook de plek waar we stonden was speciaal: voormalige Kartuizer Hoeve Het Groot Duijfhuis met zijn bijzondere duiventoren.

Behalve dat een duiventoren liet zien dat je nogal wat te verteren had, was een duiventoren vooral economisch van belang. In de Meerij was er een structureel tekort aan goede meststoffen.

Duivenmest is zeer rijk aan stikstof, fosfaat en kalium en is bij uitstek geschikt om de landbouwgewassen op de akkers van mineralen te voorzien. Per jaar werden destijds uit Het Groot Duijfhuis maar liefst zes karrenvrachten kostbare mest gehaald.

De Kasterense duiventoren was in de negentiende eeuw verrijkt met een bakhuis. In de toren was een schoorsteen gebouwd, terwijl tegen de toren aan, die een grondoppervlak had van vier meter in 't vierkant, op eikenbalken, van steen en leem de bakoven (in 1890) was gebouwd. Het onderste gedeelte van de toren diende als bakhuis, waarin een houten trog en grote werkbank stonden. De bovenverdiepingen waren voor de duiven gereserveerd. Rond 1910 had de toren drie verdiepingen met houten zolders waarin een luik zat. Met laddertjes kon men via deze luiken op de zolders komen. In 1981 is de duiventoren in de huidige vorm gerestaureerd en opgebouwd.

Helaas zaten er toen geen duiven meer in de toren en daarom hadden we bedacht om in de Duiventoren weer een paar koppels duiven te huisvesten. Das natuurlijk allemaal heel mooi, maar iemand moet in het begin deze duiven verzorgen. En zo werd Stan Knoops die dag door wethouder Peter van de Wiel benoemd tot opperduivenverzorger en kreeg hij naast de oorkonde ook de bijbehorende onderscheiding omgehangen. Daarna mocht hij de duiven loslaten.

Na al deze plichtplegingen was het de beurt aan de kinderen van groep 8 om alle bomen en struiken te gaan planten. In een winters landschap deed iedereen zijn best om alles op de juiste manier in de grond te zetten, dit onder leiding van de vele vrijwilligers van de Natuurwerkgroep.

Elk jaar is het weer fijn dat deze mensen zich meteen melden als je om hulp vraagt voor deze dag. Er zijn er bij die dit al 25 jaar doen!

Na verloop van tijd stond alles in de grond, was iedereen verkleumd en nat en stond er voor iedereen een attentie, warme chocomel en koffie klaar. Dat ging er in als koek.....

Ooievaars in Liempde

Het najaar begon bijna, ik zat buiten op het terras nog even te genieten van de zon. Zoals ik vaak doe om te kijken of er vogels in de lucht zijn keek ik ook nu naar boven. Wat ik zag was een grote groep ooievaars hoog in de lucht cirkelend. Tijdens de minuten daarna kwam de vlucht lager en lager. Ik had het idee dat ze een rustplek wilden zoeken.

Misschien wilden ze de ooievaars van Casteren mee nemen op de grote trek naar warme oorden.

Ik heb gelijk ons pap geroepen en we zijn de groep gaan volgen.

Het was heel mooi om de grote groep ooievaars te zien landen in de weilanden naast de

Keulse Baan. Het waren er ongeveer 28. Ik heb mooie foto's kunnen maken van dit bijzondere schouwspel. Het was leuk dat een van de foto's online terug te zien was bij Brabant Centrum. Wat mij opviel was dat veel mensen die langs kwamen fietsen niets in de

gaten hadden tot ik ze attent maakte op dit bijzondere schouwspel. De mensen bleven allemaal staan en vonden het prachtig.

Casper Ganzeboom

Ruimtelijke ontwikkelingen, deels vanuit de Wubbb

Nationaal Landschap Het Groene Woud is het groene hart dat ligt tussen 's-Hertogenbosch, Tilburg en Eindhoven. Het gebied, 35.000 hectare groot, biedt volop natuur en cultuur. Het is er aangenaam wonen, werken en genieten in de vrije tijd. De provincie investeert mee in dit gebied.

Landschap van allure

De provincie investeert de komende jaren extra in het verhogen van de allure van dit mooie landschap. Mooie en sterke landschappen zijn van grote waarde voor een aantrekkelijke provincie, waar ondernemers en werknemers graag willen wonen en werken. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat draagt bij aan Brabant als Europese topregio op het gebied van kennis en innovatie. Andere landschappen die de provincie ondersteunt zijn De Maashorst en De Brabantse Wal. Deze keuze komt voort uit de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de Agenda van Brabant.

Investing

Het Groene Woud en de provincie investeren de komende jaren in:

- verbinden van de steden met Het Groene Woud
- verbinden en vergroten van beekdalen en grote natuurgebieden
- verbinden van het landschap met economische activiteiten
- de samenwerking versterken tussen overheid, bewoners en ondernemers
- stimuleren van toerisme in het gebied

Uitvoering

Verskillende projecten zijn bepaald in overleg met diverse partijen in het gebied. De uitwerking gebeurt in samenwerkingsverbanden met ondernemers, omwonenden en andere direct betrokkenen

KV-station

De vraag naar elektriciteit in en rondom Boxtel neemt toe vanwege de toenemende stroombehoefte van huishoudens en bedrijfsleven. Een andere oorzaak van de stijgende vraag is de geplande uitbreiding van het datacenter van de Rabobank in Boxtel. In dit duurzaam opgezette datacenter worden elektronische transacties van de bank opgeslagen en verwerkt. Om deze verruiming in het energieverbruik mogelijk te maken is er een ondergrondse hoogspanningsverbinding gepland tussen Oirschot en Boxtel en wordt er daarnaast een nieuw hoogspanningsstation gebouwd in Boxtel.

Voorgeschiedenis

TenneT en Enexis hebben in 2010 een vergunningaanvraag ingediend voor de realisatie van het hoogspanningsstation aan de Heringsweg, in het buitengebied van Boxtel. Deze locatie was eerder als voorkeurslocatie aangewezen. Door de provincie Noord-Brabant en omwonenden zijn zienswijzen ingediend tegen deze vergunningaanvraag. De provincie heeft geoordeeld dat de beoogde locatie gelegen is binnen agrarisch gebied, terwijl het hoogspanningsstation gezien moet worden als een stedelijke bestemming. Positionering van deze voorziening in het buitengebied is dan ook in strijd met het beleid zoals vastgelegd in de *Provinciale Verordening Ruimte*. Als gevolg van de afwijzing door de provincie van de beoogde locatie aan de Heringsweg, hebben de betrokken partijen (gemeente Boxtel, Enexis, TenneT en Rabobank) een stuurgroep opgericht om te komen tot de realisatie van het hoogspanningsstation in stedelijk gebied.

De natuurgeleding van de Wubbb had ook al aangegeven dat deze locatie een ongewenste is. Het ging nota bene om een perceel waar een aantal jaren geleden een compensatiebos is geplant!

Locatiekeuze

Onderzoek heeft uitgewezen dat het nieuwe hoogspanningsstation gebouwd kan worden binnen het vigerende bestemmingsplan van bedrijventerrein Vorst A. hiervoor is in juni 2013 een omgevingsvergunning ingediend. In overleg met het college van B en W is een mogelijk toekomstige uitbreiding van TenneT voorzien op een perceel op Vorst B/C, gesitueerd langs het ondergrondse tracé.

Ondergrondse (110kV) hoogspanningsverbinding Boxtel-Oirschot

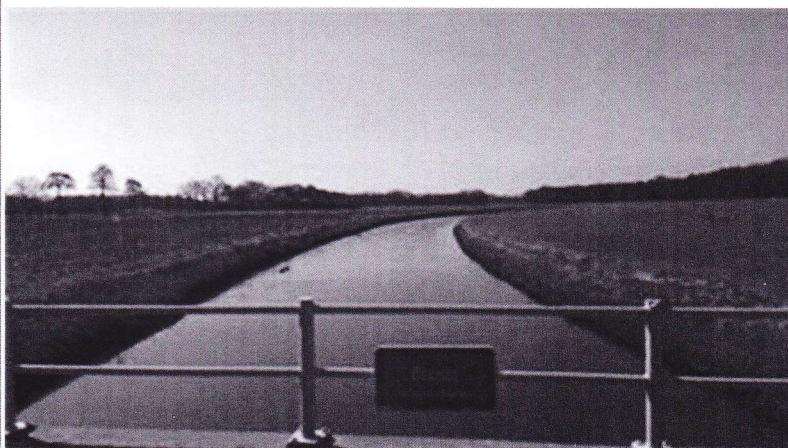
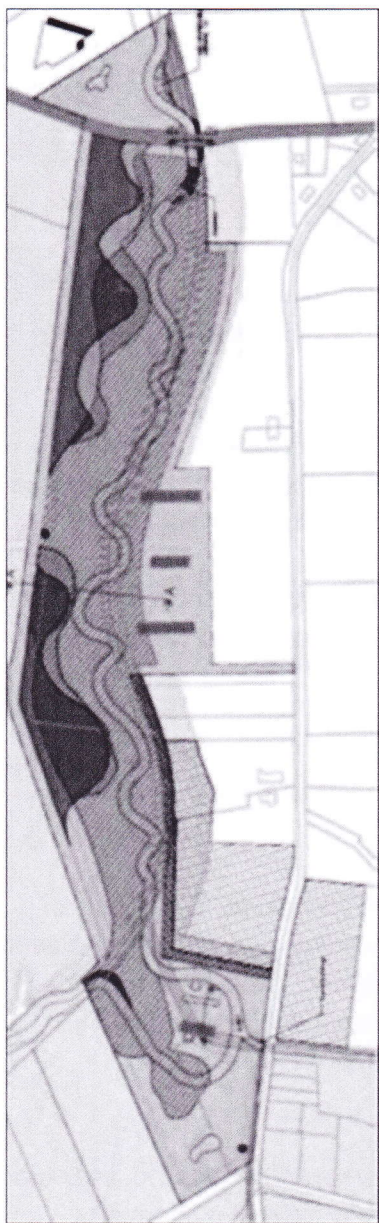
Onlangs is de, op verzoek van de Wubbb aangepaste aanvraag omgevingsvergunning, voorbijgekomen ter advisering. Eerder was er in de aanvraag onvoldoende rekening gehouden met o.m. hydrologische beschermingsaspecten vanuit het bestemmingsplan. Namens de Natuurwerkgroep Liempde heeft ondergetekende aan de aanvrager (TenneT) gesuggereerd een soort ecologisch verantwoord kunstwerk toe te voegen aan de werkzaamheden. Dit vanuit een beroep op de maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Beekherstel Beerze Kampina

Doel van het project is beekherstel. Door het aanleggen van kronkels (meanders) in de beek krijgen we meer dynamiek in het water en de waterbodem. Hierdoor kan een grotere verscheidenheid aan dieren en planten ontstaan. Daarnaast kan het (grond)water langer in het gebied worden vastgehouden. De aanpak van dit stukje Beerze helpt de verdroging van Natte Natuurparel De Kampina tegen te gaan. Het peil van de Beerze is van invloed op de grondwaterstand in het meest oostelijke deel van de Kampina.

De beek en de oevers gaan functioneren als een ecologische verbindingszone. Zo'n zone verbindt natuurgebieden aan elkaar, waardoor dieren een groter leefgebied krijgen. Het gaat om een gedeelte van ca. 1 km Beerze inclusief de oevers en gronden langs de beek, vanaf de

Koevoortse Loop tot net voorbij de Kempseweg. Dit is de ontbrekende schakel tussen twee gebieden die al eerder zijn aangepakt: Het traject van de Beerze, vanaf Spoordonk tot in de Kampina en het traject Smalwater-Zuid.

Gaandeweg het project hebben een aantal burenen/landeigenaren een omgevingsvergunning voor ophoging van hun percelen aangevraagd. Dit terwijl er door onderzoek van het waterschap niet gebleken is dat compensatie nodig is. Een combinatie van beschikbaarheid van afgegraven grond en hoogwatervrees heeft er waarschijnlijk toe geleid. Jammer is dat de natuurwaarden op deze percelen hierdoor waarschijnlijk niet verbeteren

Marcel van de Langenberg,

Coördinator RO

Op 16 juni was de opening van onze bloemrijke akkerrand, door Ger v.d. Oetelaar en Annemarie Bon. Zij is de schrijfster van het Groene Woud Doeboek. Dit boek staat boordevol natuurweetjes, eropuit-tips, spelletjes, recepten en leuke doedingen. Het boek is opdracht van de Streekraad Het Groene Woud in 2012 gemaakt voor kinderen van 8 tot 12 jaar. De opbrengst van het boek

in

wordt besteed aan kinderprojecten die natuur en landschap in Het Groene Woud versterken. Wij, JNW Liempde, zijn door de kinderjury uitgekozen om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage voor het maken van deze bloemrijke akkerrand, de insectenhôtels, picknicktafels, ommetje bloemrijke akkerrand en informatiebord. Na het officiële gedeelte was er voor de kinderen een speurtocht met opdrachten, waarna we deze dag afsloten met een barbecue.

Vrijdag 6 september was er een inloopavond in ons clubhuis, het Wachterspunt, om kennis te maken met nieuwe leden en hun ouders. Ook hebben we toen de eerste honing van ons akkerrandje afgevuuld in potjes.

15 september was de installatie van 10 nieuwe jeugdnatuurwachters door wethouder Peter vd Wiel. Alle nieuwe leden kregen een oorkonde, button en het Groene Woud Doeboek. Hierna hebben we met de kinderen een plantenpers gemaakt, waarin ze meteen een paar geplukte bloemen konden drogen.

Op 5 oktober zijn we onder de enthousiaste leiding van Jeanne en Bert paddenstoelen wezen zoeken en bekijken op Landgoed Velder. Waarschijnlijk zitten er erg veel eekhoortjes in Velder, bijna al het eekhoortjesbrood, wat er een paar dagen eerder nog stond, was verdwenen. Gelukkig was er toch nog genoeg te zien voor de kinderen. In het biebpunt in Liempde is een vitrinekast ingericht door de Jeugdnatuurwacht met het thema insecten. Op woensdagmiddagen in de maand november kon men delen van insecten bekijken door een microscoop.

16 november hebben we een pindakaas kastje gemaakt, met hulp van Johan van Haaren en een aantal potjes gevuld met pitten, zaden en vet, zodat de vogels de winter goed door kunnen.

Op 7 december zijn we naar een perceel aan de Ramsteeg geweest om een houtwal af te zetten. Met begeleiding van de Werkgroep Kleine Landschapselementen is het ieder jaar weer mooi om te zien hoe enthousiast de kinderen hier aan het werk gaan. De soep en stokbrood gaan er dan ook altijd goed in.

Op 13 december hadden we veer een stand op de kerstmarkt, waar belangstellenden voor informatie terecht konden en kinderen wintervoedsel konden maken.

Pinksterweekend 2013 Diffelen

Natuurwerkgroep Liempde

Vrijdag 17 mei

Voor de 25e keer dit jaar was er weer een Pinksterweekend georganiseerd.

Dit jaar zijn we neergestreken in Diffelen op camping de Vechtvallei, waar we met zijn allen verbleven in groepsaccommodatie De Ooievaar.

Rond de klok van 1 uur waren Joke, Hans, Margreet, Tinus en Bernadette op de plek van bestemming en werden ze opgewacht door Maarten en Anneke, die dit weekend aangrepen om maar meteen een hele week met hun caravan op de camping te verblijven.

De bus werd uitgeladen, want er moet heel wat mee voor 28 personen; althans dat was de bedoeling. Helaas konden Jeanne en Jan Soetens niet mee, omdat Jan net van te voren opgenomen werd in het ziekenhuis voor het plaatsen van stents. Gelukkig kregen we in de loop van de dag te horen dat dit goed verlopen was en Jan diezelfde dag al weer naar huis mocht.

Ook Hans Bakx moest zich om persoonlijke redenen afmelden, erg jammer want Hans had ook heel graag mee gegaan. Dit jaar was het plan opgevat om met een paar mensen

aan de slag te gaan en een buffet te maken, zodat we de eerste avond ook met zijn allen konden eten. Joke, Franka, Margreet en Bernadette hadden de koppen bij elkaar gestoken en hadden het een en ander gemaakt; Joke een heerlijke Chinese tomatensoep en Franka, Margreet en Bernadette ieder een hartige taart en een salade. Drie verschillende taarten en 3 verschillende salades, dat was moeilijk kiezen! Maar gelukkig was er van alles meer dan voldoende, zodat dit probleem

automatisch werd opgelost en de drie dames opgelucht adem konden halen omdat zij buiten het kiezen vielen.

's Middags was het in de keuken dan ook net een restaurant, want de salades werden ter plekke nog gemaakt en dus was het erg fijn dat iedereen ook pas op de afgesproken tijd kwam. Zo konden ook in alle rust de kamerindeling gemaakt worden, de boodschappen een plek krijgen en werd het barbecuevoles samen met de gasfles op het invalidentoilet opgeslagen en stond de barbecue als bijzettafel in de leefruimte. Hoe inventief kun je zijn.

Langzaam maar zeker druppelde iedereen binnen en werden de eerste potten koffie en thee genuttigd. Rond de klok van 6 schoof iedereen aan en werd er gesmuld van de soep, de taarten en de salades. Links en rechts werd er al geïnformeerd naar de recepten en de makers van al dit lekkers waren tevreden; de pannen en schalen waren bijna leeg.

Bert Vervoort werd met een speciaal toetje en 2 hele aardbeien van Dirk in het zonnetje gezet, omdat hij de enige van het gezelschap was die voor de 25e keer meeding. Omdat het natuurlijk heel vervelend is als je alleen moet zitten eten terwijl de rest toekijkt, was er ook voor Annie een toetje. Gedeelde vreugd is dubbele vreugd.

's Avonds bij de koffie had Margreet voor aardbeievla gezorgd, met Taartina erin verwerkt waar Maarten en Anneke heel Diffelen en half Hardenberg voor doorkruist hebben omdat dat spul schijnbaar niet zo bekend is in deze contreien en Margreet haar Taartina in Liemt had laten liggen.

Op het programma stond een lezing gepland door Greet van der Meulen over de Vechtvallei, maar helaas was Greet op het allerlaatste moment verhinderd vanwege ziekte en omdat we geen vervanger konden vinden ging dit onderdeel van het programma dus niet door.

Al met al begon de eerste dag van het jubileum Pinksterweekend dus niet best, maar we zijn niet voor één gat gevangen en gaan, ondanks het regenachtige weer, morgen vol goede moed kijken wat die dag ons brengt.

Bernadette

Zaterdag 18 me

Het heeft vannacht flink geregend, maar 's ochtends motregent het alleen nog een beetje.

We zijn deze ochtend er niet al om zes uur op uit geweest, de tijd is deze keer te kort, omdat we al om half negen vertrekken naar Camping De Roos, waar we om negen uur onze gids van vandaag, Evert Ruiter, zullen ontmoeten.

Na een lekker en gezellig ontbijt en afspraken gemaakt te hebben om te carpoolen vertrekken we. Het is maar een klein eindje rijden, de route gaat door een heel mooi dorp met een beschermd dorpsgezicht, Beerze, met prachtige boerderijen en schuren. Bij camping De Roos zetten we de auto's in de berm en de gids komt al spoedig.

Evert Ruiter stelt zich voor en zegt er misschien wat slaperig uit te zien, deze morgen is hij al om vijf uur opgestaan om de vallen voor de waterspitsmuizen te controleren. Meteen een gemeenschappelijke factor met Toon. Na wat uitleg gegeven te hebben over het stuiven van het zand en de maatregelen die daartegen genomen zijn vroeger, gaan we naar het

Beerzerveld. Eerst gaat de wandeling langs een hoogveengebied met mooie vennen erin.

Al snel horen we de grasmus en een blauwborst, vinden een levendbarende hagedis (helaas dood), een torenvalk staat te "bidden", de brem bloeit. Annie houdt het lijstje van de vogels bij, Margreet en Bernadette speuren de bermen af op alle leuke planten. En die zijn er! Jeneverbessen, veenpluis, een heel grote plek lavendelheit kleurt prachtig roze.

Evert wijst op de veenputten in dit gebied, zomaar van het pad afgaan zou je wel eens duur kunnen komen te staan.

Als we oversteken over de spoorlijn van Emmen naar Zwolle, komen we in een heel ander gebied, bos, zandverstuivingen en jeneverbessen. Mooi rendiermos en het bekermos met de

rode bekertjes (heidelucifer), en heidespurrie zijn de blikvangers. Er komen in dit gebied best veel dassen voor, er zijn raven, we zien en horen er een paar. De gids vertelt dat de buizerds in dit gebied ook wel ringslangen en adders vangen. Bij een zandverstuiving aangekomen horen we boomleeuweriken hun lu-lu-lu liedje zingen. We vinden een feeënlampje (een spin maakt een klein urtje, eerst wit van het spinsel, daarna worden er zandkorreltjes op geplakt, waardoor het er dan bruin uitziet). Hier in Twente noemt men het een veenlampje. Er worden heel wat foto's gemaakt, o.a. van een aardappelgal, een heikikker, een winterhoutzwam (paddenstoel), een landkaartje (vlinder), een rups van een veelvraat (vlinder). Na enkele uren nemen we dezelfde weg terug, moeten bij de spoorwegovergang even op het boemeltje wachten en komen na een poosje weer bij de auto's. Bij de weg valt op dat er in de berm een "slangenbarricade" aangebracht is, bij dit stuk weg werden nogal wat adders doorgereden vroeger. Nu wordt dat op deze wijze voorkomen. Ook zit er onder aan een eik nog de rest van een "nest" van processierupsen van vorig jaar. Ook hier.... Voor de middagpauze rijden we naar camping De Roos. Op dit terrein staat een leuk gebouwtje, als dagverblijf en daar kunnen we binnen onze boterhammen opeten en in een kiosk vlakbij wat koffie of warme chocolademelk kopen. Dat binnen zitten is toch wel lekker, buiten is de temperatuur toch niet zo aangenaam. Voor de warme drankjes moet je wel wat geduld opbrengen, de capaciteit van de apparatuur is niet berekend op snel en vlot. Maar we hebben een uurtje en iedereen wordt voorzien. Jeanne Termeer heeft nogal last van haar voet en besluit deze middag maar niet meer mee te lopen; ze wordt even naar Diffelen terug gebracht.

Om één uur rijden we door naar de boswachterij Ommen. We zouden deze middag naar een paar vennen gaan waar veel libellen zouden zijn, maar omdat de temperatuur te laag is heeft de gids zijn plan gewijzigd en gaan we struinen door het Arriën Koeland.

Eerst lopen we door een bosreservaat, hier wordt door de mens niet ingegrepen, als er een boom omvalt, blijft hij liggen, de natuur ontwikkelt zichzelf. Er zitten appelvinken hoog in de boom, glanskopmezen komen hier meer voor dan bij ons, dubbelloof, een soort varen, is

hier zeldzaam. Het paadje is nog te doen, wel vaak over boomstammen, dan weer door een geul, voor Dirk met zijn fiets soms al best lastig. We komen bij de Vecht, zien visdiefjes en er kunnen oeverzwaluwen in de hoge kant zitten. Maar dan..... Als we het Koeland op willen; eerst onder het prikkeldraad door gaat nog wel, de brandnetels zijn ook nog wel om te hebben, maar dan moeten we over een best brede sloot! De gids geeft niet

gauw op, terug gaan is ook geen optie, dus er wordt gezocht of de sloot iets verderop niet wat smaller is, en er worden dikke takken gelegd als een brug. De gids gaat in het water staan, Maarten aan de andere kant en niet te lang nadenken, gewoon gaan, iedereen komt aan de overkant. Evert zakt steeds verder in de nattigheid, maar hij heeft geen woord geklaagd! Martien heeft een fotoreportage gemaakt van deze oversteek. En dan aan de overkant komen er wel dertig koeien kijken wat wij daar aan het doen zijn. Met recht het Arriën Koeland! Arriën ligt nu ten noorden van de Vecht, als gevolg van het rechte trekken van de rivier begin 20e eeuw ligt het Koeland nu aan de andere kant van de rivier. Ieder jaar in maart werd in Arriën uit sollicitanten de koeienjongen van het seizoen gekozen. Die ging dan elke ochtend de boerderijen langs, al roepend: "Binne d'r koe'n?" en trok met zo'n honderd stuks het Koeland in en bracht ze 's avonds weer terug. Het Koeland werd op die manier schraal gehouden. Nu laat men er ook een groep koeien rondlopen en die zijn zeer nieuwsgierig! Op dit weiland leeft de gele weidemier, die zandbultnesten maakt en deze bultjes hebben een heel speciale begroeiing, akkerhoornbloem, echt walstro, later in de tijd het vechtanjertje (steenanjer), daar is het nu nog te vroeg voor. In de herfst vind je hier ook

wasplaatjes, een heel speciaal paddenstoeltje. Maar nu is er ook al van alles te genieten. Terwijl Driek Termeer zich breed maakt om de koeien wat op afstand van ons te houden, (het zijn er toch wat veel, hè Joke?) horen we de geelgors, de vogelaars zien drie! grauwe klauwieren, twee grote lijsters aan de overkant van de Vecht. De volgende paddenstoelen zien we: de geringde vlekplaat op mest en de voorjaarssatijnzwam en ook de plantenliefhebbers komen dik aan hun trekken. De gids vertelt dat er hier ook knoflookpadden voorkomen, zij graven zich heel gemakkelijk in in het zand, maar maken maar een zacht klokkend geluid, je hoort ze niet gauw. Aan het eind van het Koeland, als we bijna weer op een gewoon pad uitkomen zien we nog judasoren op een vliertak en fotograferen een bijtje dat precies op een wesp lijkt (mimicri). Eindelijk een gewoon pad, maar niet zo lang. Nadat we op een stobbe de keutels van een boomarter hebben bewonderd slaan we linksaf en trekken over de rivierduinen en komen op een zandvlakte. Heel opvallend is het in deze streek dat je zo dicht bij elkaar zo'n verschillende landschappen hebt. We doorkruisen de zandvlakte, zien klein tasjeskruid en heel veel heidespurrie, de afdrucken van reeënpoetjes en komen daarna bij een nat weiland met gagel, waar over enige tijd mogelijk een enkele bergnachtorchis of vleeskleurige orchis zou kunnen staan. Nu zijn ze nog niet te herkennen. Als we terug lopen meent iemand een appelvink in de boom te horen, iedereen probeert hem te lokaliseren, maar nee, het blijkt om een gewone vink te gaan. Een pracht gezicht, al die mensen met de verrekijkers in de top van de boom turend! Nog een klein eindje lopen langs een gewoon pad en we zijn weer bij de auto's. Martien bedankt de gids namens ons allemaal, Evert heeft ons een heel fijne en interessante dag bezorgd. Langs dezelfde weg als heen, dus weer door het mooie dorp Beerze, rijden we naar onze accommodatie de Ooievaar en al gauw worden er voorbereidingen getroffen voor de barbecue. Lekkere salades, stokbrood, huzarensalade, sausjes, dat wordt smullen. Buiten is het te fris om daar te gaan zitten eten, we doen dat dus binnen. Ondertussen is er op de camping, voor "onze" accommodatie, disco voor de jeugd, met vrolijke muziek en een heuse rookmachine, maar onze barbecue kan er ook wat van!! Het eten smaakt heerlijk en Bert is strategisch gaan zitten, hij kan tijdens het eten toch nog naar buiten kijken en ziet nog een gekraagde roodstaart en een glanskop. Geen minuut verloren laten gaan. Dirk heeft vanmiddag van de gids gehoord dat er in de buurt van Zwolle een kwartelkoning in een weiland zit en de vogelaars Dirk, Thieu, Martien en Toon trekken daar naartoe en ze hebben hem gehoord!

Na de eetspulletjes opgeruimd te hebben gaan we de foto's van vandaag bekijken en de planten proberen op naam te brengen, er wordt gekaart en gezellig gekletst, de avond vliegt om. Iedereen gaat te bedde, ook wij, maar midden in de nacht, ik denk om een uur of vier schrik ik wakker van enorm harde muziek. "Meisje met rode haren" schalt over de camping, dan weer iets zachter, dan weer op volle sterkte. Feest bij de burens, in de andere groepsaccommodatie, moet kunnen. Gelukkig duurt het niet al te lang. Ik draai me om en slaap verder.

Anneke

Zondag 19 mei

Na het ontbijt komt de jarige Bert binnen en moet er eerst gezongen worden en gefeliciteerd. Om 8.30 vertrekken we naar de Engbertsdijkvenen waar onze gids Robert Brunink ons opwacht bij het veenmuseum. Meteen na aankomst ziet Dirk tegen de bosrand de wielewaal en na een eindje lopen zien we een vlinderbar, helaas is het te koud, geen vlinders. Engbertsdijkvenen is een grotendeels vergraven hoogveengebied van 1000 hectare nog 15 hectare is in de oorspronkelijke staat, daar zit nog een 7 meter dik veenpakket. Hoogveen groeit ongeveer een halve millimeter per jaar, dus voordat er veen gestoken kan worden gaan er eeuwen voorbij. Hoogveen is een enorme levende spons en om de verdroging tegen te gaan

zijn er honderden dammetjes aangelegd om zoveel mogelijk water in het gebied te houden. Het resultaat is dat er weer zeldzame planten- en bomensoorten voorkomen o.a. eenarig wollegras, slangenwortel en grauwe els. Onderweg zagen we een wolfspin, veelvraatrup, mierennest en een nestje jonge spinnetjes, later zagen we er nog veel meer. Bij het vogelkijscherm zagen we de kraanvogel. Vanwege het koude voorjaar waren de libellen nu aan het uitsluipen, dit was een prachtig

gezicht. Er zijn in Nederland 71 soorten libellen waarvan er 45 in dit gebied voorkomen. We zagen de viervlaklibel, noorsewitsnuitlibel, venwitsnuitlibel, smaragdlibel, watersnuffel, maanwaterjuffer en vuurjuffer. Toon haalde natte voeten want hij wilde een veenlijk worden; het lukte deze keer nog niet.

De vogelaars kwamen ook aan hun trekken, want we zagen of hoorden de boompieper, gierzwaluw, geelgors, torenvalk, roodborsttapuit, grote bonte specht, ooievaar, bergeend, wintertaling, kuifeend, fluitier en een heel bijzondere soort de stavink [Driek].

Er is een trektelpost en met straffe oostenwind worden de meeste bijzondere soorten waargenomen o.a. kraanvogels, visarend en soms zeearend.

Volgens onze gids is begin mei een doortrekplek voor de roodkeelpieper. In de winter is het veen een slaapplek voor de blauwe kiekendief, ongeveer 15 paartjes.

Tegen enen staan we weer bij het veenmuseum na een geweldig leuke morgen, we nemen afscheid van Robert en gaan op zoek naar een terras of café voor de koffie.

De middag is vrij een aantal mensen gaan naar de noordkant van de Engbertsdijkvenen, er wordt gefietst, familie bezocht en lekker gegeten. Als later in de avond iedereen terug is in de accommodatie worden de belevenissen van die middag verteld, een potje gekaart, een glaasje gedronken en nog wat speurwerk op de computer gedaan.

Daarna was het tijd om te gaan slapen en nog wat bomen om te zagen.

Tiny.

Maandag 20 mei

Vanmorgen al vroeg een vraag van Tinus of we het verslag van vandaag wilden schrijven. Oké doen we, maar eerst ontbijten waarbij we door Tinus bekoftied werden .

Om half negen vertrekken we naar restaurant De Bootsman te Stegeren. Daar staat Henk de Ruiters, die onze gids voor vandaag, al te wachten. Hij geeft een korte uitleg over de noordkant van de Vecht en het Junnekoeland wat we gaan bekijken.

Op een heel nat weiland vertelt Henk over het beheer in het algemeen. Onderweg laat Bert op een pinksterbloem het eitje van een oranjetipje zien. Het eerste gedeelte van de wandeling was zeer nat, daarna liepen we door een droger gebied richting de Vecht. Midden in het gebied ligt een dassenburcht, ook zijn er verschillende grafheuvels in dit gebied; er zijn waardevolle archeologische vondsten gedaan. De grafheuvels werden al gebruikt in het stenen tijdperk en daarna door de volgende bewoners van dit gebied. Ene professor Griffen heeft hier onderzoek naar gedaan.

Bij de oevers van de Vecht aangekomen zagen we, hoe kan het ook anders, de oeverzwaluw. Verder naar het Koeland lopend zien we een eikenbosje dat wordt beschermd door de sleedoorn zodat de koeien er niet door heen gaan. We zagen ook een bepaalde soort mierenhopen in het weiland waarop veel verschillende planten groeien. Voor de plantenleden een paradijsje om de tijd door te komen, ze konden niet doorlopen.

Driek stond model voor standbeeld; er liep namelijk een sluipwesp op z'n jas, dus een fotomoment, maar ook parende sluipwespen werden niet met rust gelaten; ze moesten op de foto. Na een moment rust om nog even na te genieten van het gebied gingen we via een ondoordringbaar

hek terug naar restaurant De Bootsman. Daar bedankte Tinus Henk voor zijn deskundige begeleiding in het gebied, voor de vogels, planten en insecten. Daarbij overhandigde hij hem het boek over het Groene Woud. Daarna reden we terug naar de Ooievaar voor de lunch en afsluiting van het weekend. Annie bedankte namens de groep de leiding die dit jaar een geweldig weekend hebben geregeld. Er was een presentje voor leiding en ook nog een kleinigheidje voor de dames die vrijdags hadden gezorgd voor een lekker buffetje. Tinus bedankte namens de leiding en had dus het laatste woord. Daarna inpakken, opruimen en wegwezen. Iedereen bedankt voor het geweldige leuke weekend en tot volgend jaar.

Driek en Maria

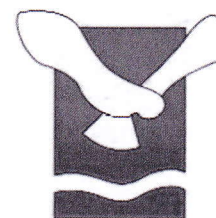
Werkgroepen Natuurwerkgroep Liempde

<u>Gidsenwerkgroep</u>	<u>Kleine Landschaps Elementen</u>	<u>Plantenwerkgroep</u>
Henk van Boxmeer Hein de Koning Ad de Kort Eric van Oijen Ger van den Oetelaar Toon Ondersteijn Bernadette Roestenburg Lex Schregardus Jeanne Soetens Bert Vervoort Karel Voets Mari de Wit Jeanne Zandbergen Jan Zandbergen Wilhelmien vd Biggelaar	Dirk Eijkemans Jan van der Heijden Mario Knoops Ad de Kort Marcel vd Langenberg Hennie van Nassau Engelie vd Pas Jan Willem van Rijn Lex Schregardus Cees Sleutjes Diana Vervoort Karel Voetes Eric van Oijen	Anja Gevers René Keulen Daan Knoops Hennie van Nassau Bernadette Roestenburg Margreet van Ruremonde Bert Schellekens Cees Sleutjes Trees Timermans Frans Vlamings Anneke van der Waaij Maarten van der Waaij Rien Ondersteijn Jan van Dingenen

<u>Paddenwerkgroep</u>	<u>Vogelwerkgroep</u>	<u>Nestkastenwerkgroep</u>
Pia Fehres Tiny van de Griendt Katja de Groot Daan Knoops Stan Knoops Engelie van de Pas Theo Tesser Annie Vervoort Bert Vervoort Wim de Vrij Mari de Wit Karel Voets	Dirk Eijkemans Thieu van Gestel Ad van Heerebeek Daan Knoops Leo van de Laar Toon Ondersteijn Jan van der Heijden	Dirk Eijkemans Thieu van Gestel Ad van Heerebeek Daan Knoops Rien Ondersteijn Trees Timmermans Toon Ondersteijn
		<u>Werkgroep RO</u> Ad de Kort Karel Voets Jaap van de Woude Marcel vd Langenberg

De coördinatoren van de werkgroepen zijn vet gedrukt.

JAARPROGRAMMA 2013 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

zondag 13 januari	Winterwandeling met soep op landgoed Velder	Frans van Boeckel
zaterdag 19 januari	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
donderdag 31 januari	Voortplanting en biotoopversterking insecten	Pieter van Breugel
zondag 3 februari	Valkenhorst & Wilde zwijnen	Mari de Bijl
zaterdag 16 februari	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
donderdag 28 februari	Vlinders in Het Groene Woud	Mart Schel
donderdag 14 maart	Jaarvergadering	
zaterdag 16 maart	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
zondag 17 maart Let op! 07.00 uur	Vroege vogelexcursie Landgoed Velder Let op: Samenkomst ingang Velder om 07.00 uur	Vogelwerkgroep Dirk Eijkemans en Toon Ondersteijn
woensdag 20 maart	Nationale Boomplantdag	Bernadette en Karel
donderdag 28 maart Witte donderdag	Mossen	Rob Vereijken
zondag 14 april	Markiezaatsmeer / Hildernisse i.v.m. afstand vertrek 8.30 uur terug 15.00 uur	Tiny Arts
donderdag 25 april	Beekvissen	Mark Scheepoens
zondag 12 mei	Landgoed Langakkers te Leende	Roel Winters
17-20 mei	Pinksterweekend	Toon, Dirk, Martien
donderdag 30 mei	Roofvogels en Uilen in Het Groene Woud	Ger van den Oetelaar + ?
zaterdag 29 juni	Feest t.g.v. 25 jarig jubileum Natuurwerkgroep Liempde	Anneke, Karel en Martien
zondag 8 september	De fietstocht van Diny en Toon Ondersteijn	Toon Ondersteijn
zaterdag 21 september	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
donderdag 26 september	Ledenvergadering met na de pauze lezing 'Geschiedenis Geelders'	Jac Hendriks
zondag 13 oktober Eindtijd:12.00uur	Geelders, GasthuisKampen	Jac Hendriks

JAARPROGRAMMA 2013 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

zaterdag 19 oktober	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
donderdag 31 oktober	Ons skon Groene Woud	Bert Vervoort
zaterdag 2 november	Landelijke Natuurwerkdag	Werkgroep KLE
zondag 10 november	Paddenstoelen in De Brand	Bart Horvers
zaterdag 16 november	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
donderdag 28 november	Onderwaterleven Oosterschelde en Grevelingen	John de Jong
zaterdag 07 december	Werkochtend Kleine Landschapselementen	Werkgroep KLE
zondag 08 december	Kartuizer wandeling	Ger van den Oetelaar
donderdag 19 december	Foto/dia-avond van en door leden	Dirk Eijkemans, Jeanne Soetens, Bert Vervoort
zaterdag 28 december	Bustocht, dat gaat naartoe?	Jeanne Soetens, Bert Vervoort, Karel Voets

